16 Şubat 1949 Çarşamba
YIL: 1 — SAYI: 40
İdarehane: Ankara cad. [illegible] Han, No. 22
İSTANBUL
Fiatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi: İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden:
SABAHATTİN SELEK
Dizgi. Rıza Koşkun Mat.
Basıldığı yer Teziş Matbaası

Paşabahçe Şişe ve Cam işçileri Sendikasının olağanüstü kongresi Pazar günü yapıldı

Kooperatifin sendikadan ayrılmasına ve ihraç edilen üyelerin affına karar verildi

16 Şubat Pazar günü saat 14 de yapılan bir fevkalâde kongrede bulunduk. Bu kongre hakikaten fevkalâde bir kongre oldu. Biz davetliler şimdiye kadar hiç bir sendikanın toplantısında rastlanmıyan bir kütle şuuru ile karşılaştık. Öyle birleşik bir kütleydi ki, bu heyecan ve sevinçten gözlerimiz yaşardı. Bahis ettiğim kongre şişe ve cam işçileri sendikasının fevkalâde kongresidir.

Kongre Ahmet Topçunun aşağıdaki konuşması ile kongreyi açmıştır.

Arkadaşlar: Toplantımız oldukça mühim bir maksada matuf bulunmaktadır. Bir çok defalar huzurunuzda arzettiğim gibi sendikanın alışverişle hiç bir alâkası yoktur. Fakat ilk adımda işçi arkadaşlarımızı sendikaya bağlıyacak görülür bir kudret sahibi olmadığımızdandır ki bakkallık etmek yoluna bizzarure sapmış bulunuyoruz. Hemen hemen çoğunuzun sendikayla kooperatifçilik arasındaki farkı bildiklerine şüphe yoktur. Bu iş sadece sair olması lâzımgelen icrai salâhiyetleri bulunmayan ve yalnız sendika ismini taşıyan teşekkülümüze hiç olmazsa ilk nazarda faal olmanın cazibesini temin için yapılmıştı. Sendikalar ve bu gün alışveriş yoluna sapmakla gayeden naslı uzaklaştığımızı ve bilhassa bu birliğin azılı düşmanlarına kendi elimizle nasıl silâh hazırladığımızı belirtmek istedikten sonra, yalnız bize çelme takıp bizi gayenin dışına fırlatmaktan gayrı işe yaramayan bu alışveriş işinin nihayete ermesini yani sendikamızın sendika olarak çalışması hususunda salâhiyetinizi rica edeceğim. Yani biz artık bakkallıkla yıpranıp dalkavuk sürülerine yem olmayalım. Bu bizim size vadettiğimiz hizmet değildir.

Arkadaşlar bilvesile sendika fikriyle bugün bizim içinde bulunduğumuz vaziyet hakkında bir kaç sözden sonra sendikamızın atisine dair müzakeremize devamla kararınızı almak cihetine gideceğiz.

Arkadaşlar, fevkalâde toplantımızı mucip kılan sebepleri böylece belirttikten sonra, sendika teşekkülleri hakkında bir kaç söz söylemek isterim. Gerçi bu mevzuda muhtelif vesilelerle kunuştuk bu gün yine konuşacağız, yani bu teşekkülü mukaddemede mutad olan fırtınalardan kurtarmak için sonuna kadar savaşacağız. Muvaffakiyete imanımız tamdır. Çünkü sizin arzu ve menfaatlerinize aykırı her fikir ve komplo belki bir zaman zulmette barınabilirse de artık Türk işçisi sosyal emniyetinin yalnız kendi elinde ve bir arada bulunmak

(Devamı 3 üncü sayfada)

Fazla Mesai Kalkmalıdır

Sabahattin SELEK

1940 senesinden beri işçilerimiz her gün 11 saat çalışmaktadırlar. Daha fazla, meselâ 15-16 saat çalışanlar da az değil, Fakat, bu anormal mesaiye kanunlarımız müsaade etmedikleri için, çalışma teşkilâtı ve sendikalar vasıtasiyle önlenebilir. Fakat, işçilerini günde 11 saat çalıştırar işverenlere bu gün kimsenin müdahale etmiye hakkı yoktur. Çünkü, Millî korunma kanununun 19 uncu maddesine istinaden 1940 senesi başlarından itibaren çıkmış olan koordinasyon kararları ile günde 3 saat fazla mesaiye müsaade olunmuştur.

Bu koordinasyon kararları, harbin anormal şartları içinde çeşitli endişelerle kabul edilmiş ve istihsalin arttırılmanı hedef tutulmuştu. Ayni halin ilânihaye devamına imkân yoktur. Çünkü, medeni dünya bir insan için günde 8 saatten fazla mesaiye gayri sıhhî ve zazarlı telâkki etmektedir. Ve bu, hakikaten böyledir.

8 seneden beri bu bir mahrumiyet altında ve gayri sıhhî şartlar içinde çalışan işçilerimizin sıhhatlerinden çok şeyler kaybetmiş olduklarını kabul etmek lâzımdır.

Harp sonu devresinde, bazı koordinasyon kararlarına lüzum kalmadığı için lâğvedilmiştir. Fakat, iş müddetlerini uzatanları hâlâ duruyor ve ne sebepten ise bunlara kimse dokunmuyor. Eğer istihsalin birden bire düşmesinden korkuluyorsa, bu tehlikeyi önliyecek başka tedbirler alınabilir. Esasen fazla istihsalin biricik şartı çok çalışmak değildir. Daha bir çok unsurlar istihsalin azalıp çoğalmasında âmildirler.

Meselâ, 100 işçinin 11 saatte çalışmak suretiyle bir günde yaptığı istihsali, 138 işçi günde 8 saat çalışmak suretiyle elde edilebilir. Çünkü iş saati bu iki şekilde bir birine müsavidir. İstihsal vasıta ve usullerinin tekemmülü, rasyonelleştirme gibi hususların da istihsalin arttırılmasında ayrıca mühim rolleri vardır. Biz bunları bile hesaba katmadan, iş saatlerini indirmek, buna mukabil işçi sayısını arttırmak suretiyle istihsalin ayni ölçüde tutulabileceğine inanıyoruz. Bu gün, 11 saatten 2 ekip çalıştıran fabrikalar 8 saatten 3 ekip çalıştırabilir. Bu suretle işsizlik de kısmen azalmış olur. Ve nihayet günde 11 saat ve kerhen çalışan bir işçisin randımanı ile istiyerek 8 saat çalışan bir işçinin randımanı arasında bir fark varsa o da 8 saat çalışan işçinin lehinedir.

(Devamı 3 üncü sayfada)

Çağlar Sınaî Kimya maddeleri fabrikası kanun dışındadır

Hüseyin Akçay, Ali Ahmet, Celil adlarında dört işçi idarehanemize müracaat ederek; Topkapı Maltepesi Çağlar fabrikasında çalıştıklarını ve 27-1-949 tarihinde işten çıkarıldıklarını ve kendilerinin hakları olan 15 günlük tazminatın verilmedğini bildirdiler. Bunu hayretle karşıladık.

Hürbilek: Gün geçtikçe çalışma müdürlüğü vasıflar kıymetlenen Çalışma Müdürlüğünün nazarı dikkatini çekeriz.

MARKO PAŞACILAR KİMDİR?

Üçüncü sahifede okuyunuz

İş ve İşçi bulma kurumu Genel Müdürü B. Faris Ulubay'ın Gazetemize Beyanatı

"Hamlelerimiz gecikmiyecektir. Eseremiz umarım ki yaptıklarımızla görülecektir.,,

İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü B. Faris Ulubay kendisi ile yörüşen bir muharririmize aşağıdaki beyanatı vermiştir:

"Sizin de bildiğiniz gibi İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü vazifesini deruhte edeli henüz bir ay olmuştur. Bu itibarla, size çok şeyler söyliyecek durumda değilim. Ancak bir küme değerli ve işe kendini vermiş arkadaşla memleket ölçüsünde önemi olan bu mevzu üzerinde bütün dikkatimizle çalışmakta olduğumuzu söyleyebilirim.

Gün geçtikçe Kurumumuda daha tesirli olacağında şüphe zun âmmeye yaptığı hizmetin yoktur. Hele tasarı hazırlanıp pek yakında Danıştay yoluna koyacağımız tüzük çıkar ve işlerle işçilerimizi karneye bağhareket noktasını aydınlatabilirsek, âmmeye olan yararımız ve işverenlerimiz ile işçilerimize olan hizmetimiz daha bariz bir çehre arzedecektir. Aslın-

(Devamı 3 üncü sayfada)

İşçi Sigortaları Genel Md. muavini B. Şükrü Soykan'ın ihtiyarlık Sigortası hakkındaki beyanatı

Geçen hafta çarşamba günü işçi sendikaları birliği merkezinde bir toplantı yaparak birlik yönetim kurulunun ihtiyarlık sigortası kanunu tasarısı hakkındaki fikirlerini alan ve yönetim kuruluna bu hususta izahlarda bulunan sigorta genel müdür muavini B. Şükrü Soykan kendisile görüşen bir muharririmize aşağıdaki demeçte bulunmuştur:

— Geçen hafta ihtiyarlık sigortası kanunu tasarısı hakkında sendikalar birliği yönetim kuruluna malûmat verdik ve kendilerinin düşüncelerini öğrenmek istedik. Bu haftaki konuşmamızda umumî hastalık sigortası hakkında hazırlanmış bulunan kanun tasarısının ana hatları üzerinde görüşeceğiz.

Bundan sonra sözlerine devam eden B. Şükrü Soykan şunları söylemiştir:

— İhtiyarlık sigortası kanunu tasarısı İngiltereden getirilmiş bir uzman tarafından ana hatlarile hazırlanmıştır. 1947 yılı İşçi Sigortaları Genel Kurul toplantısında delege olarak bulunan işçi ve işveren mümessilleri ile bu ana hatlar üzerinde görüşülmüş ve 1947 yılı zarfında eksik kalan bazı etüdlerde yapıldıktan sonra kanunun avam projesi hazırlanmıştır.

İşçi Sigortaları Genel Kurulunun 1948 yılı toplantısına arzolunan bu proje bazı hususlarda eksik görülmüş fe genel kuruldan alınan ilhamlara göre kanun tasarısına son şekil verilerek Bakanlar Kuruluna arzedilmiştir.

Pek yakında Büyük Meclisin tasvibine sunulacak olan kanun tasarısının ana hatları şunlardır:

İhtiyarlık sigortası kanunu tasarsının esas hedefi bütün ömrünü memleketin iktisadî hayatına vakfetmiş bulunan fedakâr işçilerimizin ihtiyarlıklarında sefalet ve izdiraba düçar olmamalarını temin ve kendilerine hak ettikleri rahat bir ihtiyarlık devresi yaratmak gayesine matuftur.

İş Kanununun şümulüne giren iş yerlerinde gerek bedenen

(Devamı sahife 4 de)

Cibali Tekel Tütün ve Sıgara Fabrikası İşçi ve memurlarının Gazanfer Bilgeye yardımları

Cibali Tekel Tütün ve Sigara Fabrikası işçi ve memurları aralarında 537 lira toplayarak Gazanfer Bilge adına İ. Bankasına yatırmışlardır.

Hürbilek: İşçi ve Memurlarını bu âlicenap hareketini takdirle karşılarız.

Garsonlar sendikasının Cumartesi günü yaptığı toplantı

Bu toplantı Sendikanın azimle çalıştığını gösteriyor

İstanbul Garsonlar Sendikası cumartesi günü Eminönü Halkevinde bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda bir çok işverenler garsonlar ve Çalışma Müdürü hazır bulunmuştur. Toplantıyı sendika başkanı İsmail İnan açmış ve kongre başkanlığına Vahdettin Durmaz seçilerek müzakerelere başlanmıştır. Toplantıda görüşülen meseleler; garsonlara verilen yüzde 10 ları ecnebi garsonların çalıştırılması meselesi, kapanacak içkili yerler ve mesleki dilekler olmak üzere dört kısma ayrılmıştır. Söz alan sendika başkanı Çalışma Müdürlüğünün kendi dâvalarında gösterdiği yakınlığı belirtmiş ve teşekkür etmiştir. Bundan sonra kürsüye gelen Çalışma Müdürü Kemal Tilkicioğlu sorulan suallere cevap vermiştir.

Toplantıda hazır bulunan bazı işverenler de söz alarak yüzde 10 ların garsonlara verilmesinin uygun olacağını, bütün patronların bu paraları vermesi hususunda gerekli teşebbüslerde bulunacaklarını vadetmişlerdir.

Kayseri ne alemde

Termometre —10, —25. Burası Anadolunun göbeğindeki bir şehrimiz: Kayseri. Bu şehrimiz hakkındaki intibalarımı ayrıca okuyucularına anlatmayı isteyerek, bu yazımda memleketimizin en büyük bez fabrikalarından biri olan Kayseri bez fabrikasını anlatmak istiyorum.

Şehrin kenar bir mahallesinde olan Kayseri bez fabrikası yolunda ilerliyorum. İki tarafımda bahçe içlerinde seyrek ev ve ağaçlar var. Hava buz gibi... Her yer bembeyaz. İşte nihayet göründü. Tüten bacaları ve ön plânda Sümer Spor kulübünün ufak stadı ile fabrika. Başta Fabrika Müdürü Bay Tarık İsmet Erdem olduğu halde bütün idare şef ve memurları, sendika başkanı Ahmet Naci ve işçiler tarafından büyük bir alâka ve samimiyetle karşılandım. Sendika başkanı Ahmet Naci ile dolaştığımız Kayseri bez fabrikası, iplik ve dokuma daireleri; tâmir atelyesi, spor kulübüı hastanesi, mutfağı, yemekhaneleri, bekâr pavyonlaır, işçi ve memur evleri, temsil ve sinema salonu, işçi çocukları için yapılmış mektebi, meslek kursları, yüzme havuzları, tenis, voleybol, basketbol, patinaj sahaları, ufak stadı vs. ile başlıbaşına bir âlem; âdeta küçük bir şehir.

Evvelâ pamukların, balya halinde gelerek, bez haline gelinceye kadar geçirdiği safhaları görmek için hep beraber iplik, dokuma dairelerini gezelim. İşte pamuk balyaları; işte pamuğu tiftik haline koyan, temizleyen makineler, bu da hallaç makinesi; işte demet halinde, işte taranmış, ince, orta, kalın fitil haline getirilmiş pamuklar ve onları bu hale getiren makineler. Bu fabrikada, fitiller iplik haline getiren 210 vater makinesi, 32520 iğ makinesi ve 1128 dokuma tezgâhı varmış. Bobin, çözgü, haşır: kurutma, tahar ve nihayet dokuma dairesi, Fakat iş burada bitmiyor. Bakın bir kapıdan daha girdik; burası da boyahane, kurulma ve ütüleme, beyazlatma daireleri, zinçirli genişletme, tekrar ütüleme ve parlatma daireleri: işte bu dairede de bezler katlanıyor; burası da son daire: İşte bez topları; üzerlerine Kayseri bez fabrikası mamûlâtından olduğuna dair kâğıtlar yapıştırılmış ve işte tekrar balyalar.

Bu gezdiğimiz dairelerdeki bütün makineler, büyük bir intizam, dikkat ve temizlikle çalışmakta. Bütün dairelerin havaları ve hasıl olan tozlar aspiratörler vasıtasile temizlenmekte ve her kısım için lâzım olan rutubet miktarı hesaplanarak verilmektedir. Bana bu hususta bir liste de gösterdiler.

Diğer gezdiğimiz yerlere gelince, bunlar, ipliğin ve bezlerin mukavemetini ölçen pamuğun cinsini ve fabrikaya yarayıp yaramıyacağını tâyin eden fizik laboratuvarı, daha sonra kimya laboartuvarını gördük. Bir kapıdan daha geçelim. Burası da meslek okulu. Gençler oturmuşlar, sıralar, kara tahta; bayağı bir mektep. İşte başka bir atölye: Tâmir atölyesi, herkes sessiz bir çabuklukla çalışıyor. Mutfağa girelim. Yemekler pişiyor. Bugün işçiye nohutlu pirinç pilâvı ve muhallebi var. Yemekhaneleri de gördüm. Her yer tertemiz. Yalnız bardak yerine kupa ve sürahi yerine de büyük bakır maşrapalar var. Sendika başkanı Ahmet Naci bunu şöyle izah etti:

— Bardak ve sürahiler çok kırılıyor, tabiatiyle bunlar kırana ödettiriliyor. Bunun için sendika; işçiler namına fabrika müdürlüğüne bunların kaldırılması için rica ettik. İşçi de sürahi ve bardak parası ödemekten kurtuldu.

Bu da anlaşıldı. Temsil salonuna giriyoruz. Geniş bir sahne ve salon. Akşama da temsil varmış. "Bir kuyruk acısı,, adlı bir vodvil oynuyorlarmış. Ayda bir veya iki piyes gösteriliyormuş. Bundan maada birinci vizion filmler gösteriliyormuş. Bütün bunları memur ve işçiler bedava seyrediyor. Temsil ve film gösterme Sümersporun faaliyetleri arasında. İşte Sümerspor başkanı ve fabrikanın makine şefi bay Muzaffer Tulan. Aramıza katıldı: Beraberce dolaşıyoruz. Sümersporun lokali de var. İşçiler boş saatlerinde gelip oturuyor. İçeride küçük bir kütüphanesi Sümersporun kazandığı kupalar var. Satranç ve bilârdodan başka oyun da oynanmıyor. Keskin bir soğuk altında Sümersporun küçük stadını voleybolı tenis basketbol, paten sahalarını ve nu gördük. Fabrika işçileri şimdi boş olan yüzme havuzunun meydana getirdikleri Sümerspor ve faaliyetlerinden başka bir yazımda bahsedeceğim.

Gelelim fabrikanın sağlık işlerine; fabrikanın dahilinde ufak tefek yaraları sarmak, aşı vesaire ile meşgul olmak için birer oda mevcut; fakat fabrikanın hastanesinden biraz bahsetmeden geçemiyeceğim: 50 yataklı bir hastane: İç hastalıkları, dış hastalıkları, kadın doğum kısmı, diş tedavihanesi mevcut. Röntgen cihazı tek kelimeyle fevkalâde, bana bunun en modern cihazlardan biri olduğunu söylediler. Yanlış olmasa gerek. Zengin bir eczane, temiz yataklar, muntazam bina. Sempatik çehreler. İftihar edilebilecek bir hastane.

Fabrikanın karşı tarafında geniş bir mahalle meydana gelmek üzere. İşçi evleri, bekâr pavyonları, işçi çocuklarına aid bir okul. Bütün bunlar fabrikanın meydana getirdiği tesisler.

Yukardan itibaren mümkün olduğukadar tafsilâtile anlatmaya çalıştığım bu röportajım da fabrikayı şeklen anlatmış oluyorum. Her yerde temizlik ve intizam göze çarpmaktadır. Fabrikanın eidden yerinde olan teşebbüsleri bilhassa nazarı dikkati çekmektedir.

Fabrikadan işçilerin asıl faydalandıklarını, sendika faaliyetlerini, fabrika müdürile yaptığım konuşmayı ve Sümersporla röportajımı daha sonraki yazılarımda anlatacağım.

Fikret İ. Alpsü

Okuyucu Mektupları

Açılış töreninde bulunmak üzere davetli olarak gittiğimiz güzel ve temiz hastahanemizi gezerken sevinç gözyaşları dökerken içimden gayri ihtiyarî şöyle bir dilek geçti. (Acaba şu sağlık yuvamızda hasta çoluk çocuğumuzun hiç olmazsa haftada iki gün bedava muayeneleri imkânı sağlanamaz mı?)

Öyle tahmin ediyorum ki bize her türlü şefkat ve yardımı seve seve yapan büyüklerimize hatırlatılırsa bu isteğimizi de yerine getirirler.

Bu hususta alâkadar makamlara müracaatla pek önemli olan bu ihtiyacımızı da temine tavassutunuzu dileriz.

Selâhattin Turguz

İŞÇİ GÖZÜ İLE

Devlet işçi ücretlerinde nazım rol oynamalıdır

Bugün memleketimizin içinde bulunduğu iktisadî vaziyetin düzensizliği muhakkak ki işçimizin emeği karşılığı hak ettiği ücreti elde edemeyişinin başlıca sebeblerinden biridir. Ayrıca pahalılığın hükümran bulunuşunda işçimizin geçim vaziyetinde her gün yeni bir yara açarken, yapılan çok cüz'i sosyal yardımlarla, merhem tedavisine çalışılması faydasızdır.

Yapılan sosyal yardımların nelerden ibaret olduğuna gelince; bu meseleyi iki kısma ayırmak doğrudur.

I — Devlet fabrikalarında çalışan işçiler

II — Hususî fabrika işçileri

Devlet fabrikalarında çalışan içşiler diğerlerinden yani hususî fabrika işçilerinden daha bahtiyardırlar. Çünkü: çocukları için kıdeme göre ayda bir para almaktadırlar.. Yardım sandığına üye ise iki aylığı nisbetinde bir para alabilir ve buna göre bir çok yararlı yardımlar sayabiliriz.

Halbuki; hususî fabrikada çalışan işçiler bütün bunlardan mahrum olarak derecesiz ve patronun insafına bırakılmış bir ücretle çalışırlar.

Gelelim devletin kanunlaştırdığı sosyal yardımlara: Analık sigortası, kaza sigortaları ve meslek hastalıkları sigortası ile ihtiyarlık sigortaları bu saydığımız sigortalardan ilk ikisi bu gün için az çok tatmin edici denilebilir. Fakat diğer ikisi için çok tehdit eden Verem ve Romatizma hastalıkları olduğu halde henüz meslek hastalıkları içine alınmamıştır. İhtiyarlık sigortasına gelince:

En çok tenkid edilecek tarafı yaş haddinin (60) oluşudur.

Yukarıdan aşağıya sıraladıklarımıza bir göz gezdirelim. Elde ettiğimiz kazanç, onun mecbur bıraktığı yaşayış acaba biz işçilere (60) yaş senemizi sigortanın vereceği parayı görmeği bizi ulaştıracak mıdır?

Bugün için işçiye verilen ücretle, işçinin yaşama seviyesi yükselemez. Ayni zamanda tam randıman da beklemek insafsızlık olur. Demiri dövecek işçinin bileğinde, gücünün iğliği geçirecek dokuma işçisinin gözünde fer ve kuvvet bulunmazsa elde edilecek işin kalitesi ne olur? Patrona yalvarmakla işçi isteğine kavuşamaz. Artık devletin işçi ücretleri üzerinde nâzım rol oynayacağı zamanın geldiği kanaatindeyiz. Devlet temiz ve fedakâr işçiye bu mevzuda da yardım elini uzatmalı ve faydası olmayan kanunları değiştirmelidir.

HÜRBİLEK'in Edebî Romanı

Yazan: MUSTAFA MEFHAR

DÜŞMAN KIZI

— No: 12 —

Aydınlıkça bir yere ot sermişler tayı üstüne yatırmışlardı. Herkes bunun etrafını çevirmişti. Lizet billûr sesile gülerek, ellerile işaret ederek bir şeyler anlatıyor. Hepsi de zevkle dinliyor, gözlerinin içine bakıyorlardı. Bu kızda tılsımlı bir güzellik vardı. Mişel kapıdan girerken:

— Bak Lizet yüzbaşı da tayı görmeğe geldi diye bağırması üzerine hepsi onlara döndü.

Halit kendisinin gelmesile bulunanların neşesinin kaçtığını hissetti. Fena halde canı sıkılmakla beraber askerce bir selâmla hepsini selâmladı. Malam Marinin, Lizetin hâtırını sordu. Küçük onu tutmuş mütemadiyen sürüklüyor, (Bakınız daha yakına gelin) diyor. Bir çok şeyler söylüyordu. Nihayet:

— Anne dedi. General bu akşam geç gelecekmiş. Yüzbaşı yalnız. Ben yalvardım razı olmuyor siz de rica edin, yemeği bizimle yesin.

Madam Vöber nazikâne bir tebessümle:

— Eğer Yüzbaşı bir mani yoksa beraber yiyelim. Memnun oluruz dedi. Halidin bu ev içinde ruhunun anlıyamadığını zanettiği yegâne insan MadamMari idi. Her zaman gayet nazik ve sükûti bulunurdu. Hilkaten kibar bir kadındı, onun için bu kadının haklarında ne düşündüğünü bir türlü keşfedememişti. Evrak işini ileri sürerek bir mazeret bulmağa çalışırken Lizet atıldı:

— Bırak anne, dedi. Mösyöyü rahatsız etmeyin. Soframızda bulunmağa mecbur ederek kendisini sıkmayalım. Belki kendi milletinden gayrı kimselerle yemek yimek prensibi değildir. Diye alaylı bir bakışla Halidi süzdü. Halit bu sözlerdeki istihzayı sezmekle beraber daveti kabul etti. O tabiaten çok soğukkanlı idi. Çok geç kızar birden parlardı. Bir de daima herkese karşı nazik bulunmak isterdi.

— Yanlış anladınız Matmazel dedi. Eğer aranızda bulunmaklığım sizi sıkmazsa bu davet benim için bir şereftir.

Yemekte Halit Madam Marinin karşısına oturmuştu. Sağında Lizet solunda Mişel vardı. İlkin çok soğuk başlıyan konuşma Mişelin mütemadi gevezeliği ve Halidin her mevzudan bahsedebilen kültürü, bu toplantıyı muhakkak tatlı bir sona bağlamak kararı sayesinde yavaş, yavaş tatlı bir samimiyet halini almağa başladı. Madam Mari heyli zamandır sofrasında görmekten mahrum olduğu genç ve sıhhatli bir erkeğin aralarında bulunuşuna hakikaten memnun olmuştu. Hattâ bundan dolayı Mişeli içinden tebrik ediyordu. Lizete gelince; onda tuhaf bir hal vardı. — en hoşlandığı oyuncağa kavuştuğu halde — memnuniyetsizlik gösteren bir çocuk hali. Halidin her sözünü soğuk karşılıyordu. Sofranın en neş'eli siması Mişeldi. Halit her zamanki ağır ve kendini saydıran halini bırakmıyordu. Fakat bir aralık Mişelin neşesine kapılarak ağır başlı Madam Mariyi güldüren bir fıkra anlattı. Lizet bermutad bir hakarete uğramış gibi suratını astı. İşte yemek bu şekilde devam ederken, bu samimiliğe doğru giden havayı yine Mişelin bu sözü bozmağa sebeb oldu. Onda, belki bu yaşlardaki erkek çocuklarda görülen kahramanlık aşkı ile belki de yavaş, yavaş neşvünemaya başlıyan erkeklik hislerinin tesirile, doğduğundanberi uzaktan gördüğü ve epey zamandır da yakınlarında bulunduğu bu insanların büyüklüklerini ve civanmertliklerini takdir eden bir hal vardı. Bunda kollejdeki bir iki Türk arkadaşının da tesiri olduğu muhakkaktı. Bunlarla arkadaşlığı diğer hepsine tercih eder, onların anlattığı eski Türk kahramanlıklarına bayılırdı. Kalbinde Türklere karşı büyük bir sempati duyardı. Halidi gördükten sonra bu his büsbütün kuvvetlenerek Halidin şahsında bir Türk aşıklığı halini almıştı. Çocuk romanları yazan büyük Fransız ediplerinin

— Devam edecek —

Marko Paşacılar kimdir?

Aziz Nesin? Ne isen söyle de biz de bilelim...

Geçen haftaki yazımızda hakikî Marko Paşanın hayatını anlatmıştık.

Bir de gelelim bu gün o mühterem zatın ismi altına sığınarak, Milletin en aziz bildiği şeyleri yıkmağa ve millî birliğimizi parçalamağa çalışan muhterislere

Halka kendilerini bigûnâh ve halkın müdafii, masum gazeteciler diye satmağa uğraşan bu adamlardan bir tanesini ben tanırım.

Kendisinin hüvviyetini ve bir kaç kişi huzurunda söylediği sözleri şimdiye kadar açıklamamak için sabır ettim. Fakat artık millî bünyemizi içinden kurt gibi kemiren tehlikeler karşısında susmağa vicdanım müsaade etmiyor.. Bu Marko Paşacılardan birini açıklıyacağım. Ve "Dostunuzun kim olduğunu söyleyin, kim olduğunuzu söyliyeyim,, diyen meşhur sözü hatırlatarak takdiri sayın okuyucularımıza bırakacağım.

Bu zat Aziz Nesin veya namı diğer Nüsret Nesindir. Kendisi bir kaç yıl evveline kadar orduda üstteğmen rütbesi ile bulunmakta idi. Fakat orduya ait bir keçiyi çalıp, satmaktan sanık olarak mahkemeye sevk edildi. Ve suçu sabit görüldüğü için 3 ay hapse mahkûm edilerek Sultan Ahmet ceza evine gönderildi. Cezasının bir kısmını da Üsküdar ceza evinde çekmişti.

Bu iki isimli yani iki hüviyetli zat hapishaneden çıktıktan sonra bir müddet bakkallık yaptı..

Kendisile son defa bulunduğum bir toplantıda komünist vari bir şiir okudu idi. Biz bir zaman Türk Ordusunun şerefli üniformasın taşıyan bir insanın ağızından bu sözleri duyunca irkildik. Fakat o hiç istifini bozmadı gülerek "Ben konfor isterim, konfor,, dedi. Bu gün param yok komünistim. Yarın apartımanı dikip kapıya otomobili çektiğim zaman benden daha milliyetçisini bulamazsınız.,,

Bu sözleri ben ve benimle birlikte duyanlar söyledikleri mi her zaman ve her kese anlatabilirler.

Eğer Nüsret Nesin bu hapishanelerde nihayet bulan vakayı sadece ordudan ayrılmak için hazırlanmış bir oyun olarak anlatmak isteyecekse, orduya girerken şeref ve namusu üzerine, elini bayrağa koyarak yemin eden bir subay için bu bir nazeret teşkil etmez.

İşte halkın ızdırabı bu gaye ile istismar edilmektedir.

İhtirastan gözleri kızıllaşan bu adamlar kanımızı kurutmağa çalşımaktadırlar.

Biz komünist değiliz diye yırtınıp duruyorlar. Bu belki bir bakımdan doğrudur. Çünkü: Onlar bir ideal sahibi olacak ve bu ideal uğrunda çalışacak faziletli insanlar değillerdir. Onlar yalnız halkı istismar etmekle de kalmazlar, ayni zamanda milleti satarlar da. İşte! Sabahattin Ali Moskovaya bizi satmak için pazarlığa giderken, çomarları basını yediler.

Bu milleti hakikaten sevenler, açlıktan ölseler de, hürriyetsizlikten boğulsalar da, kanlarına ekmek doğrasalar da vatanı terk etmezler. Düşmana el uzatmazlar. Dahilî meselelerimizi millet yolunda yapacağımız çalışmalarla, mücadelelerle her zaman hal edebiliriz. Fakat düşmanın bastığı yerde ot bitmez.

Kaldı ki bu gün vatanımızda bu heriflerin bile konuşacağı kadar söz hürriyeti, rahatça yaşamak imkânı vardır.

Her gün yabancı memleketlerden üst köşesinde orak çekiç bulunan yüzlerce mektup alan, vatan sever gazetecilerin evini polisin araması hürriyetsizlik midir acaba?

Acaba niçin bizim evimizi kimse aramıyor?

Genç bir Türk olarak bu adamların hepsinin Sultanatmet Meydanına sıralanmasını isterim. Fakat milletimizin asil vicdanı buna tenezzül etmiyor. Bari sussalar da varlıklarından bihaber olalım.

Zavallı insanlık ve hürriyet aşıkı, Markopaşa; senin adın ne şen'i arzulara alet oluyor. Ölümünden 63 yıl sonra uğradığın bu felâket senin hayatını bilen bizleri ne kadar üzüyor bilsen.

Faruk BİNGÖL

Fazla mesai kalkmalıdır

(Baş tarafı 1 incide)

Fazla mesailerin kalkınmasında işçiler büyük endişe dudüşeceğinden korkuyorlar. Bu korkuyu hisseden işçi arkadaşlarına şu noktayı hatırlatmak isterim:

Bu gün işter günlelik isterse akardi ile çalışş, bir işçinin 11 saatte aldığı para hattı zatında 8 saatlik ücretidir. Eğer, fazla mesaiye müsaade edilmese idi, işçi ücretleri yine şimdiki seviyeyi bulacaktı. Pahalılık dolayısıyle ücretlere çok az zam yapıldı ve yapılması gereken hakiki zam fazla mesai karşılığı olarak ödenegeldi.

Şayet, fazla mesailer kalkarsa işçinin eline geçen para azalacak, faka bir kaç ay içinde kendiliğinden bir ücret ayarlanması olacaktır.

Her ne pahasına olursa olsun, işçinin günde 11 saat çalışmakta devam etmesi, hem işçinin hem de istihsalin aleyhinedir.

Birlikten ve Sendikalardan Haberler

★ *BİRLİKTE:*

Bugün akşam üzeri sigorta umum müdür muavini B. Şükrü Soykan, yönetim kurulu üyeleri ileumumî hastalık sigortası tasarısı üzerinde görüşecektir.

★ *SENDİKALARDA:*

Beyoğlu Mensucat Sendikasında: Yönetim Kurulundan veznedar Vidali Kodaman istifa etmiş yerine Ömer Meydancı seçilmiştir.

H. İlyas Gürel

Paşabahçe Şişe ve Cam İşçileri Sendikasında

Pazar günü fevkalâde kongre yaplımıştır. (Tafsilâtı verilmiştir.)

Garsonlar Senlikasında::

Sendika başkanı İsmail İnan Ankara Garsonlar Sendikasile ve alâkası makamlarla temaslarda bulunmak üzere Ankara gitmiştir. Bu seyahat cumartesi günkü toplantıda alınan kararlarla ilgilidir.

Grev hakkında resimli anket

İşçileri Tanıştırıyoruz

Sayın okuyucuların birer resimle 10 satırı geçmeyen birer yazı göndermelerini bekliyoruz.

1 - Vahdettin Durmaz; Bu gün için henüz yeni açılan biz işçi sendikalarına grev hakkının verilmesi hiç bir fayda veremiyeceği gibi, daha çok zararlar temin eder kanaatindeyim. Çünkü grevin aksi, patron veya işverenlere de lokavt hakkı verilecektir. Bu sebeple maddî ve manevî olgunlaşmamız için en az 10-15 yıl sonra düşünülmesi icap eden bu hakikatın bu gün için düşünülmesi bence pek erken ve yersizdir.

2 - A. Balyoz; (Klişesi iyi alınamadığı için resim koyamadık)

— Grev sendikaların en kuvvetlis ilâhı olduğuna göre verilmelidir. Fakat bugün bizim elimizde maddî imkânlar olmadığı için grev hakkı verilmesi faydalı değil zararlı olur. Çünkü; grevle beraber, lokavt hakkı da verilecektir. Yarın için grev elzemdir.

Şişe ve cam işçilerinin olağanüstü kongresi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

tan başka hiç bir yerde ve hiç bir kimsenin himmetinde olmadığını idrâk etmiştir.

Arkadaşlar; bazı azalarımız sendika faaliyetini küçümsemek, bazıları lâkayt kalmak, bazıları ise düpedüz kastetmek yolunu maalesef ihtiyar etmişlerdir. Bugün sendikaları sayesinde tam sosyal bir emniyete kavuşan memleketlerde, sendika kuruluş ve tutunuşları kolay olmamıştır. İlk nazarda her şey bir hiçmiş gibi yalın kafayla mülâhaza edilerek bu muazzam teşekküllerin daha sütte iken öldürülmesi yoluna gidilmiş ve çok defalar lâğvedilip tekrar kurulmuştur. Ve bugün dediğimiz gibi, bu kabil sendikalara sahip bulunan memleket işleri, her türlü felâket, ihtiyarlık işsizlik ve normal ve anormal hallere karşı emin ve huzur içinde bol ücretlerle çalışmaktadırlar, fakat biz işçi olarak böyle bir mükemmeliyetin mevcudiyetinden bile haberdar değiliz. Böyle memleketlerdeki işçiler ait olduğu sendikasın bir azası yani bir ortağı fakat hic bir işveren oyuncağı değildir.

Biz idare heyetinden ayrı olsak bile sendika idaresinde değiliz, deyip ona mezar kazan dâvasız ve aşksız insan olarak yaşamayı tasavvur bile edemeyiz.. Hüsnüniyet ve fedakârlık elle tutulur ve gözle görülür bir şey olsaydı, bunu sadakatimizi mülevves kılmak istevenlerin gözlerine sokardık. Yazık ki hayıflanmaktan başka elimizden bir şey gelmiyor.

Sendikanın ehemmiyetini belirtmek sözle bitirilir bir iş değildir. Buna ait önümüzde bir çok Avrupa ve Amerika işçilerinden canlı misaller var. Sözlerimin sendika organizasyonunda vazifedar olmakla hiş bir alâkası yoktur. Biz burada belki hiç bir şey yapmıyoruz, çünkü bizi yapmaya bırakmıyorlar, lâkin en azdan teşekkülün ayakta tutulması ilerde muhakkak tahakkuk edecek işçi haklarını kazanabilmek uğruna hiç bir maddi karşılık beklemeksizin her türlü fedakârlığa hazırız. Çalışmalarımızı çirkin şekilde tefsir edenlere ve herkese her hususta hesap vermeğe hazır ve alnım açık olduğu için asıl müzakeremizin hitamında fikirlerini söylemelerini rica edeceğim. Gönülden bağlı olduğumuz sendikacılık fikrini kimse kalbimizden söküp atamıyacaktır. Bu uğurda nefer olarak çalışmakta aynı şekilde yüce ve isabetlidir.

Bugünkü toplantımıza sebep teşkil eden kooperatif meselesinde fikir verecek arkadaşları dinleyeceğiz. Biz aşağı yukarı bu cihetin mahzurlarını belirtmiş olduk her halde. Şimdi toplumun kanaatini öğrenmek ve ona göre rotamızı intihap etmek istiyoruz. Açık konuşun arzunuz bizi ne türlü hizmete lâyik görüyorsa o türlü çalışacağız elbet, bu işde sizden gayrı âmirimiz yoktur. Talimatınızı bekliyoruz.

Süreyya Birol kongre başkanlığına seçilmiş ve gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

B. Faris Ulubay'ın gazetemize beyanatı

(Baş tarafı 1 incide)

da Kanunumuzun da açıkladığı gibi, elverişli iş ve işçi bulmaya tavasut mevzuu üzerinde çalışan kurumumuz yine İş Kanununun 64 üncü maddesinde gösterilen görevlerin ifasında çok geniş ve önemli memleket dâvalariyle karşı karşıya bulunmaktadışr ki; bunları şöyle sıralıyabiliriz;

1 — Her türlü ekonomik işletmelerle serbest san'at ve hizmet mahiyetinde olan diğer bütün işler hakkında malûmat toplamak,

2 — Bu suretle elde ettiği malûmata istinaden iş arz ve talebini intizama bağlamak,

3 — İşçi ücretlerinin temevvüçlerini takip etmek,

4 — Geçim şartlarındaki pahalılığa göre mukayese ederek içtimaî sıkıntıların önüne geçecek umumî yahut bir mıntaka veya belediye çevresine aid tedbirleri tesbit etmek,

5 — Bu tedbirlerin tatbiki çarelerine tevvesül etmek,

6 — Muhtelif san'at ve zürrelere mensup işverenlerle işçileri gösteren cedvelleri neşir ve ilân etmek,

7 — İşçilerin meslekî terbiyelerinin yükselmesi ve ehliyetli işçi yetişmesi için gerekli olan tedbirler üzerinde faaliyette bulunmak,

8 — İş mukavelelerinin akdine vasıta olmak ve bilhassa,

9 — 4871 sayılı Çalışma Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki kanunun birinci maddesinde gösterildiği gibi memlekette tam çalışma ve çalıştırmayı ve bununla ilgili olarak iş sahalarını ilgililerle birlikte tesbit etmeyi sağlamak gibi her birisi memleket ölçüsünde geniş ve şümullü birer dâvayı kotarmakla görevlidir.

Hamlelerimiz gecikmiyecektir. Eserimiz umarım ki yaptıklarımızla görülecektir.,,

Kooperatifin sendikadan ayrılıp ayrılmaması hususunda bir çok üyeler söz almışlar ve hemen hepsi bu ayrılmaya taraftar olduklarını belirtmişlerdir. Kongrenin oyuna sunulan bu maddeyi üyeler ayrılmaz şeklinde kabul etmişlerdir. Bundan sonra kooperatif için bir yönetim kurulu seçilmiştir.

Daha sonra gündeminin ikinci maddesine geçilmiştir. Bu maddenin görüşülmesi esnasında dedikodu mevzuu olan mesele açıklanmış ve bu arada denetim kurulu başkanı sendikadan ihraç edilen ve dedikodu yapmakla suçlandırılan üyeler hakkındaki ihraç raporunu okumuştur. Sendikadan ihraç edilen üyeler de söz alarak kendilerini müdafaa etmişlerdir.

Nihayet tekrar söz alan Sendika Başkanı Ahmet Topçu centilmence bir jestle, genel kuruldan bu ihraç edilen üyelerin affını istemiştir. Genel kurul bu arzuyu tasvip etmiştir.

Bir üyenin teklifi üzerine Muzaffer Sessizer ile Ahmet Topçu kucaklaşarak barışmışlardır.

Bu toplantı sendika üyeleri arasındaki bağlılığı ve sevgiyi göstermiştir.





Fener Stadının yeni tribünleri açıldı

Fenerin wackeri yenmesi Fenerlilere iki bayramı birden yaptırdı

Geçen Pazar...

Vapurlar, tramvaylar, caddeler her taraf kalabalık; adeta yürümek imkânsız... Kimisinin elinde kaynana zırıltıları, kimisinde borazanlar, borular, kimisinde de kenarları püsküllü sarı lâcivert ipekli bayraklar...

Ne oluyor, düğünmü var, bayram mı?

— Evet bayram, Fenerlilerin bayramı, nefislerini memleket sporuna, klüp renklerine hasredenlerin bayramı. Dolayısıyle, bütün Türk spor severlerinin bayramı...

Nasıl bayram olmasın? 1907 yılında (Ünyon klüp) ün sahasında kurulan F. Bahçe kulübü kendi gayret ve çalışmalarile meydana getirdiği temiz ve rahat olan stadını sporcularına, seyircilerine açıyor...

Stadı gördüğümüz zaman otuzbeş basamaklı tribünün erkenden hınca hınç dolduğunu anlıyoruz.

Merasim saat tam 14,30 da Şehir bandosunun Millî marşımızı çalmasile başlıyor. Stadı dolduran on binlerce kişi yek vücut olmuş sanki...

Şimdi F. Bahçenin umumi kaptanı Zeki Rıza ve Muallim Enverin mikrafonla konuşmalarını dinliyoruz. Şimdi de Valimiz Dr. Lütfi Kırdar kordelayı kesiyor....

İşte saha resmen açıldı...

Bu kadar kişi artık ne düşünüyor biliyor musunuz? Fenerin, Viyana likinde ayni puvanla birinci bulunan Waker'i mağlup etmesini.

İşte Wakerliler... Hey! Fenerliler de geliyor işte... Alkışlar ayyuka çıkıyor artık.

Yavaş, yavaş Fenerli futbolcuların bastırdıklarını görüyoruz; onlar öyle bir haleti ruhiye içinde oynuyorlar ki muhakkak galip geleceğiz, sevincimiz iki kat olacak...

Dakika 24; Halitle Lefterin paslaşmasını Vaker, kornerle kesebildi. Halit korneri güzel attı. Kalecinin sol tarafa yumrukladığı topu Lefter hafifçe ortaladı. İyi bir yer tutan Suphi kafa ile topu ağlara soktu. Gol.. Stad inliyor... İşte kaynana zırıltıları şimdi iş görüyor. Fener bayrakları dalgalanıyor. A bakın, şu bayrağa bakın! Üstüne bütün Fener futbolcularının resimleri yapıştırılmış... Sanki boruları üfleyenler insan değil, makine... geçti, topu Suphiye verdi. Sıçeri kaydı. İki Waker bekini geçti, topu Suphyie verdi. Sıkı bir şut gol... Ah! hakem ofsayt verdi. Tuh. Yazık.

Aldırma bu gün Fener sönmiyecek....

Dakika 30; Fikret topu sürdü, sol iç yerine kaydı. Topu ortalarken Waker müdafiinden birine çarpan top kalede gol... Devre 3-0 bitti.

İkincii devre-

Dakika 7; Waker emekdar Zişek vasıtasile bir gol yaptı, 3-1 olduk. Aldırmayın, Dakika 21; Erol gerilerden geliyor, bütün müdafileri üzerine çekti. Topu Fikrete verdi. Fikret Suphiyeı Suphi fevkalâde bir hareketle dördüncü golü attı. .Yine bayraklar görüldü. Borazanlar, zırıltılar inledi...

Dakika 26; Waker sağ içi Vole bir şutla günün en güzel golünü yaptı. Bravo... Netice 4-2 Fener galip...

İşte Fenerbahçe stadyomu böyle açıldı. Taraftarlanma ve seyircilerine unutulmaz bir gün yaşatan Fenerbahçelileri tebrik etmeyi bir borp bilir. yeni stadlarının uğurlu olmasını dileriz.

Recai ESENTAN

B. Şükru Soykan'ın beyanatı

(Baş tarafı 1 incide)

ve gerekse, fikren çalışan bütün işçi ve müstahdemlerin ihtiyarlığını teminat altına alan kanun tasarısının işçilere bahşettiği haklar ihtiyarlıklarında da ömürleri boyunca kendilerine bir maaş bağlamak, ihtiyarladıktan sonra ölen işçilerimizin karılarını bu maaşın muayen bir nisbetini tâyin etmek ve nihayet ihtiyarlıktan önce malûliyet dolayısiyle iş hayatından ayrılan işçilerimize ve ölen işçilerin ailelerine toptan bir mikdar ödemektir.

Kanundan faydalanmak için en az 20 yıl çalışmış bulunmak ve 60 yaşına vasıl olmak gereklidir.

Halen ileri yaşta bulunan işçilerimizin derhal kanundan faydalanabilmeleri için geçici bir madde ile bunlar 20 yıllık hizmet mükellefiyetinden istisna edilmiş ve kendilerine bundan böyle iş hayatında kalmak şartile 60 yaşına varır varmaz ihtiyarlık sigortasının temin ettiği hak ve menfaatlerden derhal faydalanmalarına imkân verilmiştir. İhtiyarlık sigor-tasının temin ettiği hak ve menfaatlere karşılık olmak üzere işçi ve iş verenlerden ihtiyarlık sigortası primi namı altında yüzde 4 işçiden ve yüzde 4 işverenden olmak üzere aidat alınacaktır.

İşçilere ihtiyarlıklarında bağlanacak maaşlar, ödedikleri aidat ve hizmet sürelerile mütenasip olacaktır ve her hald 400 liradan aşağı olmıyacaktır.

Ortalama gündeliği 5 lira olan bir işçinin 40 yıl çalışması halinde yıllık geliri 1260 lira 30 sene çalışma halinde 945 lira tutacaktır.

İşçilerimiz için derpiş edilen bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra iş hayatının garantisi ehemmiyetli mikdarda artacak ve dolayısile iktisadi gelişmemiz üzerinde büyük tesirler gösterecektir. Muharririmizin işçi karılarının sigorta yardımından faydalanmaları hususundaki tasarının 22 nci maddesinde gösterilen şartları işçilerin ağır bulduğunu söylemesi üzerine B. Şükrü Soykan demiştir ki;

— İhtiyarlık sigortasının hedefi artık çalışamıyacak duruma gelen sigortalıların hayatlarını garanti altına almak olduğuna göre prensip itibarile çalışarak hayatını kazanabilecek durumda bulunan kimselerin bu kanundan faydalanmaları derpiş edilmemiş bulunmaktadır.

Zaten memleketimizde karı koca arasındaki azami yaş haddi (10 dur. Hem sigortanın genişletilmesi alınan pirimin artmasına sebep olacaktır ki bu da işiçnin bu günkü hayat seviyesini düşünür.

Gaye refahı arttırmak değil bu günkü hayat şartının devamıdır.

